

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของ อบต. ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเปรียบเทียบ 2 แห่ง ได้แก่ อบต.บ้านมะเกลือ อ. เมือง และ อ.ต.หนองโพ อ. ตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากมีความแตกต่างกันในรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากวัฒนธรรมความเป็นอยู่และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. ซึ่งส่งผลให้การบริการสาธารณะของ อบต. ทั้งสองมีความแตกต่างกันในด้านประสิทธิภาพซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองอาจจะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประสิทธิภาพการให้บริการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นไปในลักษณะใด และเนื่องจากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ต้องศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง ทักษะคิดและความเชื่อ รวมทั้งปัจจัยในด้านภูมิศาสตร์ ประเพณีและความเป็นอยู่เป็นองค์ประกอบเสริม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำรูปแบบการศึกษาวิจัยในรูปแบบตัดขวาง (Cross sectional design) โดยศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างทั้งสองในการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งจะนำไปสู่การศึกษารูปแบบอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนี้

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การวิจัยภาคสนาม (Field research)

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยการทำการสัมภาษณ์และการออกแบบสอบถามให้ประชาชนในตำบลทั้งสองเป็นผู้ตอบเพื่อศึกษาแนวคิด ความเชื่อที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งความพึงพอใจต่อการให้บริการของแต่ละ อบต. ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้จะนำมาวิเคราะห์เพื่อประกอบการทำวิจัยดังกล่าว

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือประชุมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลของ อบต. ทั้งสอง

2. การวิจัยเอกสาร (Documentary research)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเอกสารประกอบการศึกษา โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ บันทึกการประชุมสภา อบต. , เอกสารด้านงบประมาณ, พ.ร.บ. ที่เกี่ยวกับ อบต.

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือ และตำบลหนองโพ เป็นตัวอย่างขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด เนื่องจากความแตกต่างในด้านของรูปแบบวัฒนธรรม สภาพภูมิประเทศ งบประมาณขององค์การ

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนของแต่ละบ้านมะเกลือทั้งหมด 9,800 คน ตำบลหนองโพ จำนวน 10,769 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในแต่ละตำบลแบ่งเป็นหมู่บ้าน ๆ ละ 20 คน

การสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างที่คัดเลือกมาทำการศึกษาวิจัยนั้นผู้ศึกษาได้สุ่มตัวอย่างแบบระบบ (Systematic Sampling) โดยสุ่มจากประชาชนใน 2 ตำบลโดยคัดเลือกจากตำบล ๆ ละ 20 คน โดยใช้ทะเบียนประชากรในแต่ละหมู่บ้านเป็นเกณฑ์การสุ่ม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้นตำบลละ 250 คน 10 หมู่บ้าน โดยใช้การเรียงลำดับตามทะเบียนรายชื่อ ๆ ที่ถูกจัดไว้แล้ว โดยมีช่วงการสุ่มตัวอย่าง (Sample interval)

การให้นิยามเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ
2. ตัวแปรตาม

การวัดตัวแปรนี้ได้วัดตัวแปรตามกรอบแนวความคิด ซึ่งมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับ

- การมีส่วนร่วมด้านการเลือกตั้ง
- การเข้าช่วยกิจกรรมของอบต.
- การเข้าร่วมในการวางแผนบริหารงานของอบต.

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งออกเป็น 4 ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปร

ตัวชี้วัด

1. ความถูกต้องตามกฎหมาย

- ⇒ การสังเกตจากผลงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำ
- ⇒ อัตราส่วนของการดำเนินการตามเงื่อนไขข้อกฎหมายต่อบริการทั้งหมด
- ⇒ ผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบราชการท้องถิ่น และ สตง.

2. ความเพียงพอ

- ⇒ อัตราส่วนร้อยละของผู้ที่ได้รับการบริการทั้งหมด
- ⇒ อัตราส่วนของพื้นที่ที่ได้รับบริการจริงต่อพื้นที่เป้าหมายที่ตั้งไว้

3.ความสะดวกรวดเร็ว เชื่อถือได้

⇒ ขั้นตอนการจัดทำโครงการว่ามีความรวดเร็วอย่างไร

⇒ อัตราส่วนระหว่างงบประมาณรายจ่ายจริงต่อต้นทุนมาตรฐาน

⇒ การได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญหรือไม่ (ฝ่ายโยธาตำบลได้ควบคุมขั้นตอน การปฏิบัติ หรือไม่)

4.ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

⇒ ทศนคติของผู้ใช้บริการจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

⇒ การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

⇒ ผลจากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ ประชาชนในด้านความขัดแย้งหรือการร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อโครงการต่าง ๆ

การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยให้ผู้ตอบเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเอง โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพโดยทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้เฉลี่ย

2. คำถามเกี่ยวกับ ทศนคติ เพื่อนำไปวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีคำถามทั้งหมด 43 ข้อ ซึ่งในแต่ละส่วนใช้วัดลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและประสิทธิภาพการให้บริการของ อบต. ดังนี้

2.1 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อ 8 – 12 วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง

ข้อ 13 – 19 วัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ อบต.

ข้อ 20 – 28 วัดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต.

2.2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของ อบต. เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของ อบต.

ข้อ 29 – 40 วัดความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของ อบต.

ข้อ 41 – 43 เป็นคำถามแบบเปิด (Opened ended Questionnaire) วัดการให้บริการสาธารณะของ อบต. โดยเน้นกิจกรรมที่ อบต. ยังมีได้กระทำ

ในการวัดทัศนคติ จากแบบสอบถามที่ได้ให้ประชาชนใน อบต. ผู้ศึกษาได้ใช้มาตรวัดที่แตกต่างกันเนื่องจากคำถามบางข้อเป็นคำถามเฉพาะที่ต้องการคำตอบเพียง ใช่ หรือ ไม่ใช่ และบางคำถามก็ต้องการคำตอบที่ละเอียด จึงต้องกำหนดตัวเลือกมากกว่า 2 ข้อ

ภาวะประเมินคุณภาพเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถาม โดยลักษณะของความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยก่อนจะนำไปให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ ดร.ฉันทนา หวีแก้ว บรรพศิริโชติ และ ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้สอดคล้องกับเนื้อหาการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไข ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจากตำบลทั้งสอง ตำบลละ 20 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างใน หมู่ที่ 1 ต.บ้านมะเกลือ และ หมู่ที่ 5 ต.หนองโพ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่สามารถเดินทางไปสำรวจได้โดยสะดวกและมีสภาพวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ที่คล้ายคลึงกับประชากรทั้งหมดของตำบลทั้งสอง ซึ่งผลจากการทดสอบโดยใช้คะแนนหาค่าจำแนกของแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ ปรากฏว่าคำถามที่มีค่าจำแนกเท่ากับหรือมากกว่า 1.75 ขึ้นไป จำนวน 43 ข้อ และคำถามที่มีค่าจำแนกต่ำกว่า 1.75 มีจำนวน 10 ข้อ

จากนั้นจะทำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้นำไปทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ซึ่งทำให้เห็นว่าแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างนั้นมีความเชื่อมั่นเพียงพอที่จะไปใช้ในการศึกษา หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบปรียาคร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ (ห วันแก้ว) ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและ ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์ เพื่อพิจารณาคัดเลือกคำถามที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชาชนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจริงซึ่งทำให้ได้คำถามแบบปิดจำนวน 40 ข้อ และคำถามแบบเปิดจำนวน 3 ข้อ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบสอบถามที่แท้จริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขและตรวจสอบแล้วไปให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านมะเกลือ และตำบลหนองโพ ซึ่งตำบลบ้านมะเกลือมีประชากรทั้งหมด 9,600 คน ตำบลหนองโพ มีประชากร 10,769 คน เป็นผู้ตอบคำถาม โดยแต่ละตำบลได้แบบสอบถามตำบลละ 250 ชุด รวมทั้งหมด 500 ชุด โดยในแต่ละตำบลแยกออกเป็นหมู่บ้าน ๆ ละ 20 ชุด ใช้เวลาในการดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างตอบทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ ในระหว่างวันที่ 9 มีนาคม – 5 เมษายน 2541 ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 357 ชุด สามารถแยกออกเป็น

ต.บ้านมะเกลือ จำนวน 194 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.8

ต.หนองโพ จำนวน 163 ชุด คิดเป็นร้อยละ 65.2

ซึ่งสาเหตุที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบนั้น ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทราบว่า ประชาชนในบางหมู่บ้านไม่ให้ความสนใจในการตอบแบบสอบถามดังกล่าว รวมทั้งไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่นเท่าที่ควร

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามจากพื้นที่แล้วได้นำไปลงรหัส เพื่อจัดระเบียบข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical package for the social science/Personal Computer) โดยได้หาค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และร้อยละ (Percentage) รวมทั้งความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ จากข้อมูลที่ได้รับ

ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่ดินที่ถือครอง รายได้เฉลี่ย วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การศึกษาลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนใน ตำบลบ้านมะเกลือ และ ตำบลหนองโพ ว่ามีลักษณะแนวโน้มเป็นอย่างไร วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลทั้งสอง โดยใช้สถิติ t - TEST และหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ อบต. การมีส่วนร่วมในการวางแผนงานของ อบต. กับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของ อบต. โดยใช้การวิเคราะห์ สถิติ การหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ของ Pearson

4. การกำหนดระดับการมีนัยสำคัญของการเกิดความคลาดเคลื่อนได้กำหนดระดับการมีนัยสำคัญ (LEVEL OF SIGNIFICANT) ที่ 0.05 ดังนั้นระดับความเชื่อมั่น (LEVEL OF CONFIDENT) ที่จะยอมรับสมมุติฐานที่ได้กำหนดไว้ในการศึกษาเท่ากับ 0.95 หรือ 95%

และเมื่อรวบรวมคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์พบว่า การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 หมู่บ้านในข้อที่ 14 และ 15 มีการกระจายตัวมากเกินไป รวมทั้ง ข้อ 14 และข้อ 15 ในแบบสอบถาม ผู้วิจัยตั้งใจจัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องและต่อเนื่องกับคำถามข้อ 13 และ 16 เท่านั้น จึงไม่นำคะแนนของทั้งสองข้อมาศึกษาคะแนนและหาความสัมพันธ์